

4027. 26/2 19: 1. Beh. af F. om Lens og Stambuses Overg. t. fri Ejendom m. fl. Lovforslag. 4028

Jeg tror, det er vor Pligt i dette Øjeblik at gøre et alvorligt Forsøg paa at faa denne Hede opdyrket og netop derved skaffe Jord til saa mange som muligt, saaledes at de derpaa kan danne de selvstændige Hjem, som vi dog alle ønsker, at de skulde komme i Besiddelse af.

Formanden: Folketingsmanden for Viborg Amts 5te Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Nørskov: Jeg vil gerne give min Tilslutning til de Udtalelser, der lød her fra det ærede Medlem fra Herning (Westergaard). De Selskaber, der beskæftiger sig med Hedeopdyrkning: Hedeselskabet, Hedebruget og Dansk Opdyrkningsselskab, har gjort et stort og fortjenstfuldt Arbejde paa dette Omraade. Men, som det ærede Medlem fra Herning meget rigtigt bemærkede, det er meget begrænsede Midler, disse Selskaber har til deres Raadighed. Jeg synes ikke, vi kan lade denne Opgave ligge hen, vi kan ikke være bekendt ikke at gøre mere for Hedens Opdyrkning, end der er gjort i de senere Aar. Thi hvis vi ikke vil tage kraftigere fat her, vil det vare mange Aar, inden det gaar i Opfyldelse, som der staar i Sangen: „Kom og se om føje Aar, Heden som en Kornmark staar“. Det vil i Virkeligheden vare længe, thi der henligger i Midtjylland store Arealer uopdyrkede, og det er ingenlunde daarlig Jord, meget af denne Jord er ganske fortræffelig, og derfor mener jeg, at Staten bør yde større Tilskud til disse fortrinlige Selskaber, som i en Aarrække har syslet med denne Sag, og ligeledes yde Tilskud til private Folk, der vil tage fat paa dette Omraade. Vi har jo Jord nok her i Danmark, og her er et Omraade, som jeg mener, det kommende Udvalg maa have sin Opmærksomhed henvendt paa. Jeg vil derfor meget varmt støtte de Udtalelser, der fremkom fra det ærede Medlem fra Herning, og jeg vil bede det kommende Udvalg være opmærksom paa dette Forhold og tage det op til nøje Overvejelse. Jeg tror at turde sige, at den højtærede Landbrugsminister er meget velvillig stemt overfor en saadan Tanke.

Harboe: De fra forskellige ærede Medlemmers Side faldne Udtalelser om Lens- og Stamhusprivilegierne lider ikke just af Klarhed. Jeg kan i saa Henseende henvise til, hvad det ærede Medlem fra Varde (Pinholt) siger Sp. 3828. Han siger: „Derfor kan jeg ikke se rettere, end at det er rigtigt, at man stiller dem“ — det er Lens- og Stamhusbesidderne — „i Udsigt, at de maa betale en vis Sum for at faa Lensbaandet løst. Godsernes Værdi vil stige ved, at det løses. Man kan sige, at der er mange, som slet ikke ønsker det løst, men man maa vistnok sige, at saa har de et Privilegium, og saa maa man ad anden Vej søge, hvorledes man skal behandle det“.

Det er tilvisse ikke klare Ord, og det er jo ikke ret vel at forstaa, hvorfor der skal betales for at faa løst et Privilegium, og det er endnu mindre at forstaa, at man skal betale for at faa løst det, fordi Jorden i den Anledning stiger i Værdi. Men hvis man undgaar den Stigning i Værdi, som finder Sted, hvis Privilegiet forbliver, skal man alligevel betale, nemlig efter § 11 i Justitsministerens Forslag. Det er i Virkeligheden en fuldkommen Æggedans, man laver der, og ud fra Ræsonnementer af denne Art kommer man overhovedet ikke til en Løsning af dette Spørgsmaal. Den indre Selvmodsigelse i den Opfattelse, at Privilegierne er noget værd, og at det dog ogsaa er noget værd at faa dem afløst, er i Virkeligheden uløselig, der er en Modsigelse deri, og den højtærede Justitsminister kunde naturligvis af ganske logiske og selvfølgelig Grunde heller ikke udtale sig klart paa dette Punkt. Derimod var det mig til en vis Grad en Tilfredsstillelse, at Justitsministeren i sine juridiske Udtalelser i Virkeligheden var ganske enig med mig. Spalte 3820 erklærer Justitsministeren: „Det ærede Medlem fra Randers (Harboe) har ikke helt Ret i at gøre den dybtgaaende Forskel mellem Len og Stamhuse, som han gjorde. Vel lader det sig teoretisk begrunde, at Stamhuse alle er af privatretlig Oprindelse, men af privatretlig Oprindelse er ogsaa nogle Len“. Ja, det er jo alle Len paa to nær; paa den anden Side ved jeg meget vel, at der er to Stamhuse, hvorpaa der hviler Hjemfaldsret. I Virkeligheden erklærer Ministeren sig, idet han gør mig en lempelig Bøje, enig